

Guies temàtiques per a l'aplicació de la perspectiva interseccional en els programes de salut comunitària

Programa de formació i assessorament en perspectiva interseccional als equips de salut comunitària de l'Agència de Salut Pública de Barcelona (2021-2022)

Autoria:

Equips d'ASPB

QSL Servei Culturals: Carolina Astudillo i Carla Zandrera

Florencia Brizuela González

INDEX

1. Presentació.....	1
2. Marc de treball	1
3. Marc de la perspectiva interseccional, una proposta conceptual i metodològica	2
4. El resultat: guies temàtiques per a l'aplicació de la perspectiva interseccional en els programes de salut comunitària	6
5. Annex: Guies temàtiques per a l'aplicació de la perspectiva interseccional en els programes de salut comunitària.....	8
• Guia 1: La definició d'objectius en el disseny de projectes de salut comunitària	9
• Guia 2: L'avaluació de projectes i programes de salut comunitària	14
• Guia 3: La definició de la població diana en projectes per a persones grans (disseny de projecte i derivació d'usuaris/es)	19
• Guia 4: El disseny d'activitats i programes per infància i adolescència	24
• Guia 5: La definició del problema en el disseny de programes	30
• Guia 6: La definició del problema en el disseny de programes	34
6. Referències bibliogràfiques	37

1. Presentació

En aquest document es presenten les eines metodològiques ***Guies temàtiques per a l'aplicació de la perspectiva interseccional en els programes de salut comunitària***, elaborades per part dels equips de salut comunitària de l'Agència de Salut Pública de Barcelona, en el marc del Programa de formació i assessoraments en perspectiva interseccional aplicada (desenvolupat entre els anys 2021 i 2022).

2. Marc de treball

El *Programa de formació i assessoraments en perspectiva interseccional aplicada* es va dur a terme fixant com a objectiu la formació dels equips i la construcció d'eines específiques per a incorporar la perspectiva interseccional a la seva metodologia de treball en els diferents programes i projectes de salut comunitària, en diferents aspectes de la seva implementació (detecció del problema, disseny, avaluació, etc.)

El programa es desenvolupa en dues fases complementàries:

1. **Com a primera fase, durant l'any 2021, es realitzen dues edicions formatives** de 20 hores de durada, a les quals assisteixen un total de 30 professionals.
La formació va tenir com a objectiu formar als equips professionals en fonaments teoricopràctics bàsics sobre la perspectiva interseccional, i reflexionar sobre l'aplicabilitat del model en la seva metodologia de treball
2. **En la seva segona fase, es van portar a terme els cicles d'assessorament temàtics**, amb l'acompanyament d'una persona experta. Els assessoraments van tenir com a objectiu aplicar els coneixements adquirits en la fase formativa i elaborar eines metodològiques pràctiques, aplicables i replicables, per part dels equips en la seva tasca professional.

Es van realitzar un total de 5 sessions d'assessorament:

- **1 sessió inicial plenària (conjunta):** es va realitzar un resum de la feina feta fins ara en el marc de la formació, la metodologia de treball a partir d'ara, i es van escollir els 6 temes prioritaris per treballar a la fase d'assessoraments

- **3 sessions per grups temàtics (6 grups en total):** es va sistematitzar el treball que feien per realitzar un diagnòstic de la situació actual, es van identificar les necessitats i es van elaborar preguntes per orientar la incorporació de la perspectiva interseccional. També es van elaborar de manera conjunta una sèrie de criteris i preguntes guies per aplicar la perspectiva a cada fase de les intervencions.
- **1 sessió final plenària (conjunta).** Es va posar en comú la feina realitzada en la fase d'assessoraments: el procés de treball, les dificultats i els aprenentatges més destacats, les eines desenvolupades per part de cada grup, i els reptes i perspectives de futur en la seva implementació a la pràctica.

3. Marc de la perspectiva interseccional, una proposta conceptual i metodològica

En els darrers anys la interseccionalitat ha adquirit gran importància per explicar les diferents formes de violència que enfronten les dones, persones trans* i dissidents sexuals racialitzades. Aquesta perspectiva continua amb el treball de pensadores i activistes negres, xicanes, indígenes i anticolonials que han denunciat tant el patriarcat que les discrimina i les violenta, com els sistemes colonials, econòmics i racistes que han qüestionat la seva humanitat.

Kimberly Crenshaw (1989), jurista afroamericana, va proposar la paraula interseccional per explicar la manera com la raça i el gènere s'interrelacionen en el context de la violència contra les *dones de color*¹ als Estats Units. Aquesta expressió sorgeix durant els anys vuitanta per aglutinar les opressions comunes, al voltant del racisme, que vivien les dones de procedències nacionals i racials diferents. L'autora estudia casos judicials on les denúncies de les dones negres per discriminació eren sistemàticament rebutjades perquè s'aplicaven de manera excloent les legislacions contra el sexisme i el racisme. Il·lustra com moltes de les seves experiències no encaixaven dins els límits tradicionals de la raça o de la discriminació de gènere. Això és degut al fet que les experiències de les dones

¹ Si bé als Estats Units s'utilitzava l'expressió de "dones de color", a nivell local s'ha començat a parlar de "persones racialitzades" per fer referència als mecanismes mitjançant el qual s'atribueix "una raça" a determinades persones i poblacions. No es tracta de processos biològics sinó de categories socials que s'imposen a determinades persones per motius diversos (origen, trets, religió, color de pell, etc.) assentats en un llegat colonial i basat en relacions asimètriques de poder.

de color són freqüentment fruit de patrons de racisme i sexisme que es creuen i que no estan representades en els discursos del feminisme o antiracisme.

En aquest sentit, la perspectiva interseccional qüestiona les polítiques d'identitat desplegades per combatre el sexisme i el racisme en mostrar que les categories usades privilegien algunes experiències i exclouen altres. És a dir, que la identitat del grup se centra en les experiències d'uns quants, generalment dels qui tenen el poder per col·locar-les com a dominants, i ignoren les diferències que hi ha a l'interior dels grups que s'intenta representar. Si pensem en les polítiques destinades a la joventut, per exemple, es té en compte un grup molt específic de joves i es tendeix a obviar altres desigualtats que poden enfrontar-se per motius racials, de gènere, socioeconòmic, etc.

És per això que Crenshaw adverteix que en els sistemes on la raça, el gènere i la dominació de classe convergeixen, les estratègies d'intervenció basades únicament en les experiències determinades dones serà una ajuda limitada per a altres que enfronten obstacles diferents a causa de la intersecció de la seva raça i classe. No només seran esbiaixades sinó que contribuiran a reproduir racisme o classisme.

En aquest sentit, una de les qüestions centrals que planteja la perspectiva interseccional és l'atenció a la dimensió del poder per enfrontar les desigualtats socials. Patricia Hill Collins i Sirma Bilge (2019) descriuen tres dimensions: l'estructural, la disciplinària i la interpersonal. La primera fa referència a com s'organitza la societat a través de les lleis, la política, l'economia, religió, la policia, etc. Aquesta dimensió influeix sobre les altres perquè habilita el control cap a determinats grups socials i permea les relacions socials, és a dir, els que en resulten beneficiats i els que estan desfavorits en les relacions interpersonals.

Aquesta anàlisi és fonamental en el moment de dissenyar estratègies d'intervenció, però planteja reptes importants en aplicar-les en polítiques o actuacions concretes. En l'àmbit educatiu, Patricia Hill Collins i Sirma Bilge adverteixen que els programes de diversitat s'han anat desfent progressivament de les anàlisis estructurals de la desigualtat, en favor d'interpretacions individuals i culturals dels problemes socials. És a dir, que hi ha una tendència a cercar explicacions individuals o culturals a qüestions que tenen múltiples connexions. En aquest sentit, alerten sobre el perill a posar un èmfasi excessiu en remeis individuals per als problemes socials, és a dir, el domini interpersonal del poder a costa de l'anàlisi del domini estructural.

Prenent aquest marc de pensament, es proposa una metodologia que permeti connectar la dimensió interpersonal amb l'estructural. És a dir, que tingui en compte tant l'impacte de les desigualtats estructurals en la vida de persones i comunitats concretes, com l'anàlisi a les estructures que les generen. Això permet eines per dissenyar intervencions que considerin les discriminacions que enfronten determinats col·lectius i, alhora, els factors que en possibiliten la reproducció.

Assessoraments: metodologia i dimensions d'anàlisi

Com s'ha mencionat, els assessoraments tenien com a objectiu la reflexió i revisió sobre com es desenvolupa el treball actualment, la identificació de necessitats i l'elaboració d'eines metodològiques per aplicar la perspectiva interseccional a cada tema. Per aquest motiu, i atenent a les consideracions metodològiques ja citades, es proposa realitzar aquesta reflexió, revisió i construcció d'eina, a partir de 6 dimensions d'anàlisi:

- la participació
- el poder/rang
- la desigualtat i la justícia social
- el context microsocial
- la interrelació
- el treball en xarxa.

Ahora, cadascuna d'aquestes dimensions compta amb subtemes que permeten concretar encara més l'anàlisi. Les descrivim a continuació:

En primer lloc, la dimensió de la participació està orientada a analitzar la implicació i l'impacte del projecte en els col·lectius específics per als qui es dirigeix. Així mateix, busca detectar quins estan infrarepresentats i quins sobrerrepresentats. Finalment, considera les barreres específiques i sistemàtiques que enfronten determinats perfils o persones per participar-hi i quines són les possibilitats per superar-les.

La segona dimensió fa referència als diferents aspectes relacionats amb el poder. D'una banda, busca reconèixer les diferències de poder dels agents implicats i conèixer els perfils de les entitats o agents socials que tenen més poder al territori. Indaga sobre les possibilitats per desenvolupar els seus projectes vitals; l'autonomia a l'accés a recursos com la sanitat, l'educació, l'habitatge, etc.; l'exercici de drets com ara el vot, a treballar, al moviment; i el reconeixement social. Per altra banda, fa referència a la possibilitat de promoure canvis en les relacions de poder existents. I, finalment, a parar esment al rang dels professionals intervinents i la seva responsabilitat com a agents de poder que promouen les intervencions.

En tercer lloc, la dimensió de la desigualtat està relacionada amb la justícia social. Busca detectar les desigualtats generals i específiques que afecten en diferents nivells les persones i els grups implicats, per exemple, la manca d'oportunitats, les injustícies, les discriminacions, les agressions i les violències, el racisme, etc. També conèixer com aquestes desigualtats s'interrelacionen i els serveis que les atenen, ja sigui a nivell específic o genèric. Per exemple, conèixer si hi ha atenció a persones migrants, a dones migrants, a dones víctimes de violència masclista, si els serveis tenen incorporada una mirada multidimensional, etc.

La quarta dimensió fa referència al context microsocial i està molt lligada amb la desigualtat. Busca analitzar les desigualtats que es produeixen en contextos i moments històrics concrets a diferents nivells com el macrosocial (històric, geogràfic, socioeconòmic, etc.) i microsocials (escola, lloc de treball,

família, barri, etc.). Permet conèixer el que passa al territori i quins són els conflictes relacionats amb desigualtats estructurals. Per exemple, al barri on s'intervé hi ha rebutj a la presència de centres residencials destinats a joves migrants no acompanyats o rebutj a la construcció d'una mesquita, etc. La contextualització permet identificar els arguments que condicionen o justifiquen les relacions de poder i desigualtats estructurals.

La cinquena dimensió posa èmfasi en la interrelació entre els diferents eixos ja que cap no és interpretable per si sol, sinó que manté una contínua interrelació amb els altres i opera de manera simultània. Per exemple, no es pot entendre la construcció del gènere d'una persona sense tenir en compte els processos de racialització. La mirada monofocal, que atén només una dimensió de la vida de les persones, pot generar actuacions excloents. Per exemple, si es fa una campanya sobre els drets del col·lectiu LGTBIQ sense tenir en compte la diversitat cultural i de classe, el projecte estarà dirigit només a persones blanques amb recursos. Un projecte adreçat a persones grans ha de considerar les necessitats de les persones grans migrades o dissidents sexuals per poder atendre-les, ja que poden ser diferents dels col·lectius majoritaris.

Finalment, el treball en xarxa i interdepartamental permet conèixer el que s'està treballant en diferents àmbits i unir sinèrgies per fer intervencions conjuntes que evitin duplicar feina i recursos. Per això, és important poder identificar si hi ha objectius compartits amb altres entitats, projectes o serveis del territori, si tenen com a objectiu similar perfil de població, etc. Tant als àmbits de l'administració com al tercer sector.

4. El resultat: les guies temàtiques per a l'aplicació de la perspectiva interseccional en els programes de salut comunitària

Atenent a la necessitat de construir eines específiques per a l'aplicació de la perspectiva interseccional als programes i projectes de salut, les professionals van escollir 6 temes prioritaris per treballar en els grups d'assessorament:

1. La definició d'objectius en el disseny de projectes de salut comunitària
2. L'avaluació de projectes i programes de salut comunitària
3. La definició de la població diana en projectes per a persones grans (disseny de projecte i derivació d'usuaris/es)
4. El disseny d'activitats i programes per infància i adolescència
5. La definició del problema en el disseny de programes
6. La definició de la població diana en la implementació de programes (genèric)

Com a fruit del procés de reflexió, revisió i creació d'eina dut a terme a cada grup, es van elaborar sis **guies temàtiques per a l'aplicació de la perspectiva interseccional en els programes de salut comunitària**

Cada guia és una eina metodològica que aborda com treballar un aspecte específic de la implementació de projectes o programes de salut comunitària, des d'una perspectiva interseccional, i és un complement metodològic per a la formació professional en perspectiva interseccional aplicada, i per a la metodologia de desenvolupament de projectes que s'aplica des de l'ASPB.

També...

- És un instrument que busca incorporar millores en les metodologies desenvolupades fins a l'actualitat, però no substituir-les
- És una eina transferible per a persones que s'inicien en el procés de reflexió i revisió de la seva metodologia de treball
- Ha de ser una eina dinàmica que pot ser completada amb idees, preguntes i criteris específics quan s'apliquen a projectes o programes concrets

Cada guia inclou els següents apartats:

- **Idees-clau**
És un compendi de reflexions i orientacions d'àmbit general, que s'hauran de considerar en el treball sobre el tema específic que s'aborda.

— **Checklist de preguntes útils**

És un recull de preguntes i qüestions que ens resulten útils per situar el tema específic i facilitar-nos la reflexió d'aspectes estratègics a tenir en compte

— **Llista operativa de verificació**

És una eina pràctica que inclou criteris d'acompliment. Aquests estan vinculats aspectes de la *checklist*, i ens orienta respecte a la implementació de la perspectiva interseccional en el tema concret. Pot ser utilitzada prèviament (en la seva definició) o posteriorment (en la seva revisió) a la implementació del projecte o programa. També ha de ser interpretada com a eina que ens ajuda a establir processos de millora, perquè s'hi reflecteixen aspectes que s'han pogut treballar, altres que no i com s'ha fet.

— **Recursos**

S'hi referencien guies, articles o altres recursos útils de consulta

5. Annex: guies temàtiques per a l'aplicació de la perspectiva interseccional en els programes de salut comunitària

- Guia 1: La definició d'objectius en el disseny de projectes de salut comunitària
- Guia 2: L'avaluació de projectes i programes de salut comunitària
- Guia 3: La definició de la població diana en projectes per a persones grans (disseny de projecte i derivació d'usuaris/es)
- Guia 4: El disseny d'activitats i programes per infància i adolescència
- Guia 5: La definició del problema en el disseny de programes
- Guia 6: La definició de la població diana en la implementació de programes (genèric)

Guia 1

Perspectiva interseccional aplicada a la definició d'objectius en el disseny de projectes de salut comunitària

1. Idees clau a tenir en compte quan abordem la definició d'objectius en el disseny de projectes de salut comunitària amb perspectiva interseccional

- La definició dels objectius està intrínsecament relacionada **amb la definició de les necessitats**. Per tant, caldrà tenir en compte:
 - Qui intervé en la definició de les necessitats i dels objectius tenint en compte els diferents eixos de desigualtat i valorar quins col·lectius estan sobrerrepresentats i quins infrarepresentats.
 - A través de quins mecanismes es decideixen els objectius, vetllant si n'hi ha que poden resultar excloents
- Caldrà garantir des de l'ASPB que els objectius contribueixin a reequilibrar les relacions desiguals de poder en l'àmbit concret en el qual es planteja realitzar la intervenció, i que també contribueixin a **disminuir les desigualtats socials** en l'àmbit específic de la intervenció. Per exemple, que les intervencions amb infància i adolescència, contribueixin a lluitar contra la mirada i dinàmiques adultocentristes.
- Sempre caldrà realitzar una **selecció d'objectius** i fer-ho des de la decisió estratègica de prioritzar-ne uns per sobre dels altres . S'han d'establir limitacions de perfils també per tenir clar quins eixos, públics o desigualtats específiques no prioritzarem i potser poder treballar-hi des d'altres formats o instruments
- **El context** és rellevant a l'hora de plantejar els objectius, i **s'han d'adaptar tenint en compte la realitat social**, atenent als diferents eixos de desigualtat que intervenen al territori (gènere, diversitat funcional, orientació sexual i de gènere, diversitat cultural, etc.) i atenent també a les desigualtats interseccionals que hi tenen lloc, que són específiques i situades (per exemple, les desigualtats tindran especificitats diferents segons el barri on actuem).
- **S'ha de treballar en xarxa** amb diferents serveis, per evitar solapaments, detectar necessitats poblacionals reals, i evitar les infrarepresentacions entre altres.

2. Checklist de preguntes útils quan treballem aquest tema

1. **Qui ha estat implicat en la detecció de les necessitats?** Quins col·lectius (serveis, entitats, ciutadania, ...) han estat inclosos i quins han quedat exclosos?
2. **Amb quins mecanismes s'han detectat les necessitats? S'han tingut en compte les barreres específiques que** poden afectar a persones de col·lectius específics per participar i/o beneficiar-se/implicar-se en el projecte (coneixement d'idiomes vehiculars, irregularitat administrativa, exclusió del sistema formatiu/laboral, etc...)?
3. **Qui ha estat implicat en la definició dels objectius?** Quins col·lectius (serveis, entitats, ciutadania, ...) han estat inclosos i exclosos?
4. **Amb quins mecanismes s'han definit els objectius? S'han tingut en compte les barreres específiques que** poden afectar a persones de col·lectius específics per participar i/o beneficiar-se/implicar-se en el projecte (coneixement d'idiomes vehiculars, irregularitat administrativa, exclusió del sistema formatiu/laboral, etc...)?
5. **Els objectius estant excloent algun col·lectiu específic** dins dels col·lectius descrits: "grups concrets" dins dels "grups"? (Per exemple, dins dels grup de persones grans, les persones grans amb diversitat funcional).
6. **Els objectius del projecte han sigut formulats tenint en compte les diferents posicions de poder** de les persones implicades (persona que rep la intervenció / persona que implementa la intervenció/ la diversitat interna de la població diana segons els eixos de desigualtat, etc)?
7. **Amb els objectius del projecte es promou canviar l'estructura subjacent** de les relacions de poder existents al context on intervindrem (reequilibri de poder, accés a recursos/oportunitats, des de quin marc estem pensant la intervenció)?
8. **Els objectius contribueixen a la justícia social i reduir les desigualtats** específiques que tenen lloc a aquest territori?
9. **Els objectius tenen en compte les diferents perspectives anti-discriminació (antirracista, feminista, anticapacitista, antiedatita, anticlassista)** que intervenen en la necessitat que s'està abordant?

10. **S'han adaptat els objectius en funció del territori/barri** d'implementació del projecte (son necessaris, adequats, realistes i assolibles en el context on ens trobem), tenint en compte els diferents eixos de desigualtat que operen en el territori? Existeixen mecanismes d'adaptabilitat i flexibilitat dels objectius en funció del barri o territori?
11. **Hi ha altres serveis, entitats i/o agents socials tenen objectius similars** al que s'estan treballant en aquesta intervenció? Es treballa de forma conjunta i col·laborativa amb aquests?

3. Recursos:

- Eina multidimensional per a la medició de la qualitat de la participació en salut (Departament de Sociologia II, Unicersitat d'Alacant: [Herramienta multidimensional para la medición de la calidad de la participación en salud | Gaceta Sanitaria](#)
- Eines per a la participació sobre la salut (Departament de Sociologia II, Universitat d'Alacant): [Tutorial gratuito sobre Relaciones públicas - Herramientas para la participación por la salud | Udemey](#)
- Guia de transversalitat de gènere en els processos participatius: https://governobert.gencat.cat/web/.content/30_ParticipacioCiudadana/04_Difusio_i_recerca/guies_breus_de_participacio_ciudadana/Guia-transversalitat-genere/Guia_Transversalitat_de_Genere_ACC.pdf

4. Llista operativa de verificació per a la definició d'objectius

Criteris d'acompliment (Sí/no)	Descripció
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Hi ha col·lectius o grups que poden quedar exclosos de la definició de necessitats ☐ Tenim en compte com aquesta infrarrepresentació pot influir en la definició final de necessitats ☐ Coneixem les barreres existents per a la participació de grups específics ☐ Activem mecanismes específics per solventar aquestes barreres 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Quins són: ☐ Com: ☐ Quines són: ☐ Quins:
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Hi ha col·lectius o grups que poden quedar exclosos de la definició dels objectius ☐ Tenim en compte com aquesta infrarrepresentació pot influir en la definició final dels objectius ☐ Coneixem les barreres existents per a la participació de grups específics ☐ Activem mecanismes específics per solventar aquestes barreres 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Quins són: ☐ Com: ☐ Quines són: ☐ Quins:
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Els objectius del projecte estan formulats tenint en compte les diferents posicions de poder de les persones implicades 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Quines:
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Els objectius del projecte promouen canviar l'estructura subjacent de les relacions de poder existents al context on intervindrem 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ De quina manera:
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Els objectius del projecte contribueixen a la justícia social i reduir les desigualtats específiques del territori 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ De quina manera:
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Els objectius tenen en compte les diferents perspectives anti-discriminació (antirracista, feminista, anticapacitista, 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ De quina manera:

<p>antiedatista, anticlassista) que intervenen en la necessitat que s'està abordant</p>	
<p>☐ Els objectius estan adaptats en funció del territori/barri d'implementació del projecte, tenint en compte els diferents eixos de desigualtat que operen en el territori</p> <p>☐ Existeixen mecanismes d'adaptabilitat i flexibilitat dels objectius en funció del barri o territori</p>	<p>☐ De quina manera:</p> <p>☐ Quins:</p>
<p>☐ Si hi ha altres serveis, entitats i/o agents socials tenen objectius similars al que s'estan treballant en aquesta intervenció, es treballa de forma conjunta i col·laborativa amb aquests.</p>	<p>☐ Com:</p>

Guia 2

Perspectiva interseccional aplicada a l'avaluació de projectes i programes de salut comunitària

1. Idees clau a tenir en compte quan abordem l'avaluació de projectes i programes de salut comunitària amb perspectiva interseccional

- En quant a l'objecte de l'avaluació, podem contemplar almenys dues dimensions avaluables, des d'una perspectiva interseccional:
 - **Externa:** la primera fa referència a l'impacte de la intervenció en relació amb els seus objectius concrets, molt especialment en el que fa referència a la **superació o el manteniment de les desigualtats**.
 - **Interna:** la segona dimensió fa referència a resultats de procés, principalment a la **transformació de l'equip professional implicat en el procés (i la nostra organització)**. En aquest sentit, podem plantejar-nos fins a quin punt el desenvolupament de l'acció ha transformat la nostra mirada o les dinàmiques de treball.
- Un criteri rellevant en el disseny de la metodologia d'avaluació serà incorporar **preguntes que ens permetin obtenir dades relatives** a les característiques de les persones participants, per conèixer-ne el perfil (sexe/gènere, origen, edat, diversitat funcional, etc.) i combinar la informació de forma encreuada (per saber si hi ha alguna part de la població objectiu que no hi ha accedit, no ha participat, etc.)
- **S'han d'activar mecanismes que garanteixin una participació més diversa en l'avaluació, atenent a la heterogeneïtat de les persones beneficiàries.** Per exemple, garantint l'accessibilitat de les eines i que aquestes estiguin adaptades i accessibles (escrites, orals, Braille, etc)
- **Haurem de tenir en compte les relacions asimètriques de poder entre qui avalua (l'ASPB) vs les persones usuàries, i l'impacte que aquesta desigualtat pot generar en els resultats.** Caldrà cercar eines per disminuir aquest impacte de la desigualtat de rang (per exemple, facilitant les valoracions anònimes)
- **Cal valorar i possibilitar la construcció comunitària de les eines avaluatives:** la majoria de sistemes són generats des de l'ASPB, i en

aquest cas no s'implica a altres professionals o a les persones beneficiàries mateixes de les intervencions. En aquest sentit, és interessant contemplar la possibilitat de construir les eines de forma comunitària

- **Es important valorar si la intervenció ha tingut algun impacte negatiu no previst** o no desitjat, per reajustar alguns aspectes en futures edicions de la nostra intervenció

2. Checklist de preguntes útils quan treballem aquest tema

2.1. Dimensió interna: preguntes en relació al plantejament de l'avaluació del procés intern (equips de l'ASPB) que s'ha seguit en el disseny i implementació del projecte

1. L'activitat ha estat planificada / dissenyada amb els col·lectius per qui va dirigida? Quins van ser els col·lectius participants?
2. Per a quin públic diana s'ha dissenyat la intervenció? Qui està assistint? S'ajusta el perfil assistent amb el públic diana definit? Si és diferent: per què està passant?
3. **S'ha transformat la mirada i percepció dels equips professionals implicats després de la implementació de la intervenció? Quina transformació?** (Per exemple en relació als conceptes de salut, la perspectiva comunitària, les persones participants, la capacitat de detecció de noves problemàtiques o d'un ús diferent del llenguatge, etc. Com ho avaluem?)
4. **Quines relacions de poder es donen en el procés d'avaluació?** Qui pregunta? Per què? Des de quin lloc? De quina manera? Quins mecanismes es poden implementar per reequilibrar les relacions de poder que existeixen en l'avaluació?

2.2. Dimensió externa: preguntes en relació a l'avaluació de l'impacte de la intervenció (procés i efectivitat)

5. **Tenim un instrument d'avaluació adient i ajustat per a facilitar que tota la població participant pugui participar de l'avaluació?** (per exemple, cal pensar que no totes ens sentim còmodes en una sessió grupal, parlant, dibuixant, etc. Preveure diferents maneres d'aconseguir les seves narratives).

6. Tenim en compte que tots els relats avaluatius de les persones **tinguin incidència en els resultats de l'avaluació?** (per exemple, algunes valoracions minoritàries quantitativament parlant poden ser qualitativament molt rellevants)
7. **Es recullen les dades necessàries per conèixer a les persones participants?** (gènere, edat, origen, diversitat funcional, situació laboral, lloc de residència, coneixement d'idiomes vehiculars, etc.) Aquestes dades permeten realitzar creuaments d'informació, tenint en compte els eixos de desigualtat que afecten la problemàtica?
8. **Tenim en compte la infrarepresentació d'alguns grups** que es pot donar en l'avaluació quantitativa tant de procés com de resultats? Tenim formes de poder contrarestar-la?
9. **Com avaluem la infrarepresentació i la sobrerepresentació** d'alguns perfils poblacionals en les diferents fases de les intervencions? De qui? Com ho mirem? Com afecta a les desigualtats?
10. Hi haurà algun mecanisme de seguiment de l'actuació per garantir la seva coherència i ajustament a les necessitats, per part de les persones implicades o participants?
11. **Estem valorant els impactes que té la intervenció en altres àrees/àmbits de treball relacionats?** (per exemple habitatge, ocupació, etc.)
12. Pel disseny de l'instrument d'avaluació, tenim en compte altres professionals (fora de l'ASPB) implicades o amb coneixements específics diferents dels àmbits d'especialització propis de l'ASPB?
13. Per l'avaluació de seguiment i resultats, impliquem altres professionals (fora de l'ASPB) que comparteixen coneixement sobre les usuàries?

3. Recursos:

- Introduint la perspectiva de gènere interseccional a les estadístiques. Guia teoricopràctica
<http://llibres.urv.cat/index.php/purv/catalog/view/496/516/1148-1>

4. Llista operativa de verificació per a l'avaluació

Criteris d'acompliment (Sí/no)	Descripció
En relació al plantejament de l'avaluació del procés intern (equips de l'ASPB) que s'ha seguit en el disseny i implementació del projecte	
☐ L'activitat està planificada/dissenyada amb els col·lectius a qui va dirigida	☐ Quins són:
☐ El perfil assistent s'ajusta al perfil que es va definir com a públic-diana	☐ Si s'ajusta, quin és: ☐ Si no s'ajusta, perquè no:
☐ Es recullen les dades necessàries per conèixer a les persones participants (gènere, edat, origen, diversitat funcional, situació laboral, lloc de residència, coneixement d'idiomes vehiculars, etc.) ☐ Aquestes dades permeten realitzar creuaments d'informació, tenint en compte els eixos de desigualtat que afecten la problemàtica	☐ Quines: ☐ Quins encreuaments:
☐ S'ha transformat la mirada i percepció dels equips professionals implicats després de la implementació de la intervenció (per exemple en relació als conceptes de salut, la perspectiva comunitària, les persones participants, la capacitat de detecció de noves problemàtiques o d'un ús diferent del llenguatge, etc.) ☐ S'avalua aquest aspecte	☐ De quina manera: ☐ De quina manera:
☐ Tenim en compte les relacions de poder es donen en el procés d'avaluació (en relació a qui pregunta, per què, des de quin lloc, etc.) ☐ S'implementen mecanismes per reequilibrar les relacions de poder que existeixen en l'avaluació	☐ De quina manera: ☐ De quina manera:

En relació a l'avaluació de l'impacte de la intervenció (procés i efectivitat)	
☐ Tenim un instrument d'avaluació adient i ajustat que facilita que tota la població participant pugui participar de l'avaluació	☐ De quina manera:
☐ Tenim en compte que tots els relats avaluatius de les persones tinguin incidència en els resultats de l'avaluació	☐ De quina manera:
☐ Incloem mecanismes per contrarestar la infrarepresentació d'alguns grups en l'avaluació quantitativa tant de procés com de resultats	☐ Quins mecanismes:
☐ S'inclouen mecanismes de seguiment de l'actuació per part de les persones implicades o participants, per tal de garantir-ne la seva coherència i ajustament a les necessitats	☐ Quins mecanismes:
☐ Valorem els impactes que té la intervenció en altres àrees/àmbits de treball relacionats(per exemple habitatge, ocupació, etc.)	☐ En quins àmbits: ☐ De quina manera:
☐ Pel disseny de l'instrument d'avaluació, tenim en compte altres professionals (fora de l'ASPB) implicades o amb coneixements específics	☐ Quines professionals: ☐ Quins coneixements:
☐ Per l'avaluació de seguiment i resultats, impliquem altres professionals (fora de l'ASPB) que comparteixen coneixement sobre les usuàries	☐ Quines professionals: ☐ Quins coneixements:

Guia 3

Perspectiva interseccional aplicada a la definició de la població diana en projectes per a persones grans (disseny de projecte i derivació d'usuaris/es)

1. Idees clau a tenir en compte quan abordem la definició de la població diana en projectes per a persones grans amb perspectiva interseccional

- És important entendre que la relació entre l'administració i la ciutadania no és simètrica, en tant que els projectes i intervencions estan impulsats i des de l'administració, i per tant aquesta té una situació de poder i rang superior en relació a les organitzacions o la ciutadania a títol particular.
- Per altra banda, com a professionals, els estereotips o prejudicis que podem tenir sobre persones o col·lectius humans concrets també afectaran les nostres intervencions. Cal doncs ser conscients de com condicionaran de forma directa la nostra capacitat de veure, detectar, nombrar i abordar situacions i problemàtiques. Existeixen prejudicis i estereotips associats a les persones grans, i cal treballar en la sensibilització i lluitar contra tots els biaixos que poden generar pràctiques discriminatòries associades a l'edatisme (invisibilització d'habilitats, infantilització en la presa de decisions, infravaloració de les capacitats, etc.)
- És imprescindible tenir en compte **la diversitat interna existent en el "col·lectiu de persones grans" del territori**, per dissenyar i implementar l'elaboració i difusió de la programació, i la captació de persones usuàries
- Hem de definir els criteris d'elecció de persones participants des d'una perspectiva interseccional (en base a paràmetres de gènere, origen, diversitat funcional, etc.)
- No es treballa "per tothom", s'ha de prioritzar. L'experiència participativa tindrà sempre impacte a nivell social i comunitari en general, però la seva execució ha de contemplar l'aposta per perfils concrets. Alhora, cal

valorar la infra y sobrerrepresentació en la derivació d'usuaris/es als projectes i programes, i desenvolupar activitats concretes pels perfils infrarrepresentats

- **En la nostra pràctica professional, hem de potenciar el treball en xarxa**, i col·laborar de forma coordinada amb altres agents territorials (serveis, entitats i agents socials presents al territori) que treballin amb persones grans al territori (centres de culte, serveis socials, Centres d'Atenció Primària, Servei d'Atenció Domiciliària,...)

2. Checklist de preguntes útils quan treballem aquest tema

1. Quins seran els perfils participants prioritaris com a població diana? Tenim en compte la diversitat i heterogeneïtat del grup? Quins grups, col·lectius o persones, dins del grup de "persones grans"?
2. Hi ha perfils o grups en el(s) col·lectiu(s) que podrien quedar exclosos de la intervenció? Qui pot no sentir-se interpel·lat/da, representat/da, etc? Quins grups específics quedaran infra o sobrerrepresentats (en termes d'origen, diversitat sexual i de gènere, diversitat religiosa, etc.)?
3. Tenim coneixement específic tenim del públic diana? Tenim en compte les discriminacions encreuades que viuen persones del públic diana?
4. Quines són les nostres fonts d'informació respecte a les necessitats i capacitats, habilitats i potencialitats de la població diana? Com podem diversificar-les?
5. Volem que la població diana del projecte participi en el seu disseny? Quines activitats durem a terme perquè la població diana participi dels processos (taules, etc.) on es realitza el disseny del projecte?
6. De la mateixa manera, quins perfils estem decidint no prioritzar (per limitació del format participatiu, temps, recursos, etc.)?
7. Coneixem els públics amb més rang i amb menys rang del territori? Tenim mecanismes per reequilibrar-ne les relacions de poder o d'incidència en la presa de decisions al llarg del projecte?
8. Quines creences o estereotips/prejudicis podem tenir els equips professionals implicats (professionals, talleristes, etc), en relació a aquests col·lectius de població? Com això pot influir en el desenvolupament del projecte?

9. Quines implicacions de desigualtat en les relacions i dinàmiques de poder pot haver-hi entre els equips professionals de l'ASPB i les persones beneficiàries de les intervencions (públic diana)?
10. De quina manera els materials de comunicació, captació i elaboració de la programació atenen a la diversitat del públic diana (en quant a representació, etc.)?
11. A nivell comunitari, existeixen interessos i objectius compartits entre diferents serveis o departaments, a partir dels quals construir estratègies conjuntes? Com podem articular col·laboracions estables i per a l'aprofitament dels recursos dels diferents agents socials (canals de difusió propis, expertesa respecte a necessitats de perfils poblacionals concrets, etc.)? Hem establert contacte i relació amb totes les entitats i grups del territori que puguin ser derivadores de persones usuàries?
12. El meu públic diana coincideix amb el d'altres projectes, serveis o equipaments? Com treballarem plegades, de forma coordinada? Quines estratègies posarem en marxa?
13. Quines són les barreres existents que dificulten la creació de xarxa amb entitats o agents socials que treballen en àmbits similars als nostres (horari, etc)? Podem solventar-les?

3. Inspiracions i idees (recursos útils)

- Astudillo Beals, C., Sánchez, D. (2022). Joves i mirades diverses: Guia per una educació afectivosexual amb mirada interseccional
<https://ejoventut.gencat.cat/ca/detalls/Article/Guia-Joves-i-mirades-diverses.-Guia-per-a-una-educacio-afectivosexual-amb-mirada-interseccional>
- Campanya de sensibilització “Soc Gran i què”:
<https://ajuntament.barcelona.cat/targetarosa/ca/noticia/520323>
- Documentació sobre edatisme:
<https://amigosdelosmayores.org/ca/edatisme>
<https://ageing-better.org.uk/>
<https://ageing-better.org.uk/sites/default/files/2021-08/Dodderly-but-dear-examining-stereotypes.pdf>
- Guia de comunicació inclusiva:
<https://ajuntament.barcelona.cat/guia-comunicacio-inclusiva/>

4. Llista operativa de verificació per a la definició de la població diana en projectes per a persones grans

Criteris d'acompliment (Sí/no)	Descripció
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Tenim definits els perfils de participants prioritaris com a població diana (grups, col·lectius o persones, dins del grup de "persones grans") ☐ Tenim en compte la diversitat i heterogeneïtat del grup ☐ Sabem quins perfils o grups en el(s) col·lectiu(s) que poden quedar exclosos de la intervenció, i les sobre i infrarrepresentacions que es poden donar (en termes d'origen, diversitat sexual i de gènere, diversitat religiosa, etc.) ☐ Fixem quins perfils poden quedar exclosos o infrarrepresentats (per limitació del format participatiu, temps, recursos, etc.) 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Quins perfils són: ☐ De quina manera: ☐ Quins perfils: ☐ Quins perfils:
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Tenim coneixement específic del públic diana, i les discriminacions encreuades que les afecten ☐ Tenim diverses fonts d'informació respecte a les necessitats i capacitats, habilitats i potencialitats de la població diana 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Quines són: ☐ Quines fonts:
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Coneixem els públics amb més rang i amb menys rang del territori ☐ Tenim mecanismes per reequilibrar-ne les relacions e poder o d'incidència en la presa de decisions al llarg del projecte 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Quins són: ☐ Quins mecanismes:
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Durem a terme activitats específiques perquè la població diana participi dels processos (taules, etc.) on es realitza el disseny del projecte 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Quines activitats

<ul style="list-style-type: none"> ☐ Coneixem les creences o estereotips/prejudicis que poden tenir els equips professionals implicats, en relació a aquests col·lectius de població (professionals, talleristes, etc) sobre aquest col·lectiu i les implicacions que se'n deriven 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Quins són:
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Coneixem les dinàmiques que es poden donar fruit de la desigualtat de poder entre els equips professionals i el públic-diana ☐ Tenim mecanismes per reequilibrar aquestes dinàmiques 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Quins mecanismes:
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Els materials de comunicació, captació i elaboració de la programació atenen a la diversitat del públic diana (en quant a representació, etc.) 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ De quina manera:
<ul style="list-style-type: none"> ☐ A nivell comunitari, existeixen interessos i objectius compartits entre diferents serveis o departaments ☐ Articulem col·laboracions estables i estratègies per a l'aprofitament dels recursos dels diferents agents socials (canals de difusió propis, expertesa respecte a necessitats de perfils poblacionals concrets, etc.) ☐ Si el meu públic diana coincideix amb el d'altres projectes, serveis o equipaments, posarem en marxa mecanismes per treballar de forma coordinada ☐ Si hi ha barreres existents que dificulten la creació de xarxa amb entitats o agents socials que treballen en àmbits similars als nostres (horari, etc.), treballarem en estratègies concretes per poder solventar-les 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Quins: ☐ Quines: ☐ Quins mecanismes: ☐ Quines estratègies:

Guia 4

Perspectiva interseccional aplicada al disseny d'activitats i programes per infància i adolescència

1. Idees clau a tenir en compte quan abordem el disseny d'activitats i programes per infància i adolescència amb perspectiva interseccional

- En projectes adreçats a població infantil i juvenil, és important tenir en compte que Infants i adolescents estan particularment afectats per l'adultocentrisme, que és la discriminació que opera en tant que la societat i la mirada hegemònica existent gira entorn a les necessitats i interessos de les persones adultes. Des d'aquesta perspectiva, cal tenir present que els equips professionals tenim una mirada i lloc d'enunciació determinats (persones adultes, professionals, etc.) i podem tenir incorporats biaixos adultocentristes que afectaran a la nostra forma de dissenyar i implementar les intervencions. Com en el cas de les persones grans i l'edatisme (la discriminació específica per raó d'edat), cal prendre'n consciència i fer accions proactives per a combatre els propis estereotips i prejudicis existents sobre infants i adolescents
- Per a realitzar una bona detecció de prioritats i necessitats, és clau **garantir la participació d'infants i adolescents en el disseny** de les intervencions tenint en compte la diversitat dels col·lectius o grups als quals ens adreçem (en base a criteris de sexe-gènere, origen, edat, orientació sexual, llengua, diversitat funcional, etc.). Això permetrà que les intervencions siguin significatives i útils per al públic beneficiari, i que realment respongui als seus interessos i necessitats.
- **Les activitats dissenyades hauran d'incorporar, com a objectiu, treballar per una distribució de poder** en els temes que es treballen, i no fomentar o perpetuar més desigualtats estructurals (adultocentrisme, racisme, edatisme, sexisme, classisme, capacitisme, etc.)
- És bàsica **garantir l'accessibilitat** a les activitats segons la situació dels col·lectius implicats. Hem de detectar quines barreres o factirs impossibiliten l'accés igualitari a les activitats, i generar mecanismes per assegurar que les activitats són accessibles al col·lectiu-diana (idioma, horaris, gratuïtat, situació administrativa, etc.)
- Per a l'adaptació i adequació de les activitats, caldrà **enfortir el treball en xarxa** amb els diferents actors per al disseny i execució de les activitats

identificant interessos presents al barri, des d'una perspectiva interseccional (sindicats d'habitatge, ateneus, cooperatives, referents comunitaris, associacions de veïns, etc.)

2. Checklist de preguntes útils quan treballem aquest tema

1. Ha participat el “col·lectiu diana” en el disseny i/o la definició dels objectius de l'activitat/programa?
Si no ho ha fet el “col·lectiu diana”, qui ho ha fet? Com pot influir això en la definició de l'activitat/programa?
2. Quines activitats durem a terme perquè la població diana participi dels processos (taules, etc.) on es realitza el disseny del projecte?
3. Aquestes activitats definides són prioritàries, útils i/o significatives pel públic diana? Inclou la seva mirada i necessitats reals, en termes de gènere, classe social, racialització, etc?
4. Les activitats contribueixen a qüestionar la perspectiva adultocèntrica?
5. Les activitats són accessibles i segures per a totes les persones participants?
6. Les activitats potencien o agreugen dinàmiques o situacions de discriminació? Quines?
7. Tenim en compte les potencialitats i les limitacions del territori específic d'implementació, en el disseny d'activitats (per exemple, l'històric de projectes exitosos o que no han funcionat, el grau de participació, l'existència de xarxes de cooperatives, grau de sensibilització, diversitat sociocultural, organització associativa del barri, etc)?
8. Hi ha perfils o grups en el(s) col·lectiu(s) que podrien quedar exclosos de les activitats?
9. Les activitats estan dissenyades amb criteris inclusius (horaris, idiomes, comunicació, metodologia de participació, etc.), atenent la heterogeneïtat de les persones destinatàries?
10. La metodologia de les activitats és adaptable i flexible atenent a la diversitat de les persones participants i a les seves habilitats, potencialitats, bagatges, aprenentatges, etc?
11. A nivell comunitari, existeixen interessos i objectius compartits entre diferents serveis o departaments, a partir dels quals construir estratègies conjuntes? Com podem articular col·laboracions estables i per a l'aprofitament dels recursos dels diferents agents socials (canals de

difusió propis, expertesa respecte a necessitats de perfils poblacionals concrets, etc.)?

12. El meu públic diana coincideix amb el d'altres projectes, serveis o equipaments? Com treballarem plegades?
13. Quines són les barreres existents que dificulten la creació de xarxa amb entitats o agents socials que treballen en àmbits similars als nostres (horari, etc.)?

3. Recursos:

- Lista de chequeo para el análisis de la equidad en Estrategias, Programas y Actividades (EPAs) de Salud (eina de disseny), de la Subdirección General de Promoción de la Salud y Prevención, Ministerio de Sanidad.
https://www.sanidad.gob.es/profesionales/saludPublica/prevPromocion/promocion/desigualdadSalud/docs/2022_listadechequeo_equidadVF.pdf
- Recursos per a la participació amb població infantil i adolescent:
<https://www.unicef.es/educa/blog/preguntas-participacion-infantil-juvenil>
<https://www.unicef.es/educa/buenas-practicas/participacion-centros-educativos>
<https://www.unicef.es/educa/educacion-derechos/participacion>
https://governobert.gencat.cat/web/.content/30_ParticipacioCiudadana/03_Societat_civil/recol-lecta/MANUAL-LARECOL-LECTA.pdf
- Guia “Creando futuro 2.0. Subtítulo: Bloque 1. Más de una década. Metodologías participativas con jóvenes” [cuadernillo 1.indd \(redasociativa.org\)](#)
- WikiGuia Jove:
[El Diàleg amb la gent jove](#)
[La implicació de la gent jove](#)
- Cuadernillo, “Superando el adultocentrismo”(UNICEF Chile):
<https://www.imageneseducativas.com/wp-content/uploads/2019/02/Superando-el-Adultocentrismo.pdf>

- Checklist de disseny d'intervencions amb perspectiva interseccional (QSL/CoL-lectiu i+, professionals per la diversitat):
<http://collectiuimes.com/wp-content/uploads/2019/01/Checklist.pdf>
- Body, diversidad cultural, cuerpo, género, salud en la educación infantil
http://bodi-project.eu/es_resources.html

4. Llista operativa de verificació per al disseny d'activitats i programes per infància i adolescència

Criteris d'acompliment (Sí/no)	Descripció
<ul style="list-style-type: none"> ☐ El "col·lectiu diana" en el disseny i/o la definició dels objectius de l'activitat/programa ☐ Si no ho ha fet el "col·lectiu diana", coneixem les implicacions que això tindrà a la definició de l'activitat/programa ☐ Es duran a terme activitats específiques perquè la població diana participi dels processos (taules, etc.) on es realitza el disseny del projecte 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Quines implicacions: ☐ Quines activitats:
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Les activitats definides són prioritàries, útils i/o significatives pel públic diana ☐ Les activitats definides inclouen la seva mirada i necessitats reals (en termes de gènere, classe social, racialització, etc.) ☐ Les activitats contribueixen a qüestionar la perspectiva adultocèntrica 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ De quina manera: ☐ De quina manera: ☐ De quin a manera:
<ul style="list-style-type: none"> ☐ En el disseny, es tenen en compte les potencialitats i les limitacions del territori específic d'implementació (per exemple, l'històric de projectes exitosos o que no han funcionat, el grau de participació, l'existència de xarxes de cooperatives, grau de sensibilització, diversitat sociocultural, organització associativa del barri, etc.) 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Quines són:
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Tenim detectats quins perfils o grups en el(s) col·lectiu(s) poden quedar exclosos de les activitats 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Quins són:
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Les activitats estan dissenyades amb criteris inclusius (horaris, idiomes, comunicació, metodologia de participació, etc.) ☐ La metodologia de les activitats és adaptable i flexible atenent a la diversitat de les persones participants 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Quins criteris: ☐ De quina manera:
<ul style="list-style-type: none"> ☐ A nivell comunitari, existeixen interessos i objectius compartits entre diferents serveis o departaments ☐ Articularem col·laboracions estables i estratègies per a l'aprofitament dels 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Quins: ☐ Quines:

<p>recursos dels diferents agents socials (canals de difusió propis, expertesa respecte a necessitats de perfils poblacionals concrets, etc.)</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Si el meu públic diana coincideix amb el d'altres projectes, serveis o equipaments, posarem en marxa mecanismes per treballar de forma coordinada ☐ Si hi ha barreres existents que dificulten la creació de xarxa amb entitats o agents socials que treballen en àmbits similars als nostres (horari, etc.), treballarem en estratègies concretes per poder solventar-les 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Quins mecanismes: ☐ Quines estratègies:
---	--

Guia 5

Perspectiva interseccional aplicada a la definició del problema en el disseny de programes

1. Idees clau a tenir en compte quan abordem definició del problema en el disseny de programes amb perspectiva interseccional

- La definició del problema determina de forma específica com es decidirà l'actuació, per tant **és fonamental que es construeixi de forma participada amb la població a qui es dirigeix, recollint-ne la seva heterogeneïtat** (en base a criteris de gènere, diversitat funcional, racialització, edat, etc.). Per assolir aquest objectiu, també cal garantir **el desenvolupament de metodologies participatives que facin accessible la implicació** dels agents (assessores expertes, agents del territori, professionals de diferents departaments, la població diana, etc.).
- També resulta important **diversificar les fonts documentals**, i que aquestes tinguin diferents procedències: moviments socials, estudis acadèmics, informes tècnics, experiències de diferents països similars al nostre context, experiències prèvies realitzades al mateix territori, etc.
- S'ha d'assegurar que en la definició del problema, incloem informació rellevant del context on s'implementarà l'actuació (territori, barri,..) i de la seva població: dades sociodemogràfiques, incidències de discriminacions específiques, composició de la població des de diferents eixos de desigualtat, etc.
- S'ha de garantir que en la definició del problema es tingui en compte el model de determinants socials de la salut i com els eixos de desigualtat operen de manera interseccional

2. Checklist de preguntes útils quan treballem aquest tema

1. Qui defineix o detecta la necessitat? Qui genera la demanda de la intervenció (població diana, política pública, agents professionals, etc.)?
2. Ha participat el "col·lectiu diana" en aquesta definició?
En quin moment (detecció, disseny, etc.)?
Quins grups específics estan infra o sobrerrepresentats en aquesta fase (en termes d'origen, diversitat sexual i de gènere, diversitat religiosa, etc.)?

3. Si no ho ha fet el “col·lectiu diana”, qui ho ha fet?
En la conceptualització del problema intervenen agents clau del territori i/o expertes en la temàtica específica?
Com pot influir això en la definició i adequació de la necessitat detectada a la necessitat prioritària i/o real al territori?
Qui té la decisió final dels objectius del projecte?
4. Per a la conceptualització del problema s'utilitzen epistemologies d'altres contextos més allà dels científics i occidentals (per exemple, reflexions de moviments socials, propostes i experiències de països i contextos culturals del sud global, etc.)?
5. Per a la conceptualització del problema es tenen en compte els resultats i valoracions d'experiències similars (en quant a tipologia de barris, contextos,..)?
6. La conceptualització del problema es basa en el model de desigualtats social incloent els determinants estructurals (polítiques, valors, cultura, historia...) intermitjos (condicions materials)?
7. Es tenen en compte com els diferents eixos de desigualtat estan operant de manera interseccionada en la realitat on s'intervindrà (de forma específica raça, classe, edat i gènere i diversitat funcional). Es tenen també en compte les necessitats específiques que se'n deriven?
8. La conceptualització del problema inclou referències i informacions actualitzades del territori específic on es planteja el desenvolupament del projecte?
9. En la conceptualització del problema es té en compte la heterogeneïtat poblacional específica del territori i/o de la població diana (tenint present el eixos de desigualtat que estan operant)?

3. Recursos

- Projecte “Cartografia de coneixements” (Salut i interculturalitat, CEAI: https://cartografiadeconeixements.org/mm/file/memoria%20cartos%202019_compressed.pdf)
- Canadian Research Institute for the Advancement of Women (2021), *A Guide to Building Feminist Interseccional Solidarity*, Ottawa: ON Canadian Research Institute for the Advancement of Women. [https://www.criaw-icref.ca/images/userfiles/files/IntFemSol\(1\).pdf](https://www.criaw-icref.ca/images/userfiles/files/IntFemSol(1).pdf)
- CAWI (2015). *Advancing Equity and Inclusion. A Guide for Municipalities*. Ottawa: City for All Women Initiative. https://www.peiwomeningovernment.ca/sitefiles/Documents/advancing-equity-inclusion_2015.pdf

4. Llista operativa de verificació per a la definició del problema

Criteris d'acompliment (Sí/no)	Descripció
<ul style="list-style-type: none"> ☐ El "col·lectiu diana" participa en la definició de la necessitat ☐ Si no ho ha fet el "col·lectiu diana", coneixem les implicacions que això tindrà a la definició del programa ☐ En la conceptualització del problema intervenen agents clau del territori i/o expertes en la temàtica específica ☐ En la conceptualització del problema s'utilitzen epistemologies d'altres contextos més allà dels científics i occidentals ☐ El "col·lectiu diana" genera la demanda de la intervenció ☐ Si no ho ha fet el "col·lectiu diana", coneixem les implicacions que això tindrà en la intervenció ☐ Sabem quins grups específics estan infra o sobrerrepresentats en aquesta fase (en termes d'origen, diversitat sexual i de gènere, diversitat religiosa, etc.) ☐ La conceptualització del problema es basa en el model de desigualtats social incloent els determinants estructurals (polítiques, valors, cultura, història...) intermitjos (condicions materials) ☐ Es tenen en compte com els diferents eixos de desigualtat estan operant de manera interseccionada en la realitat on s'intervindrà (de forma específica raça, classe, edat i gènere i diversitat funcional). 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Quines implicacions: ☐ Quins agents ☐ Quines epistemologies: ☐ Quines implicacions: ☐ Quins grups: ☐ De quina manera:

☐ Es tenen també en compte les necessitats específiques que se'n deriven	☐ Quines necessitats són:
☐ Es tenen en compte com els diferents eixos de desigualtat estan operant de manera interseccionada en la realitat on s'intervindrà (de forma específica raça, classe, edat i gènere i diversitat funcional). ☐ Coneixem les necessitats específiques que se'n deriven	☐ De quina manera: ☐ Quines necessitats:
☐ La conceptualització del problema inclou referències i informacions actualitzades del territori específic ☐ En la conceptualització del problema es té en compte la heterogeneïtat poblacional específica del territori i/o de la població diana	☐ Quines són:
☐ En la conceptualització del problema es té en compte la heterogeneïtat poblacional específica del territori i/o de la població diana	☐ De quina manera:

Guia 6

Perspectiva interseccional aplicada a la definició de la població diana en la implementació de programes

1. Idees clau a tenir en compte quan abordem la definició de la població diana en la implementació de programes amb perspectiva interseccional

- **És necessari que la població diana participi durant tot el programa** (detecció de necessitats, disseny, execució, avaluació, recepció), i garantir mecanismes i metodologies participatives que ho garanteixin. Només així es podran tenir en compte l'heterogeneïtat dels grups (origen, gènere, diversitat funcional, orientació sexual/desig, classe social, etc) ja des del disseny de les activitats, i adaptar-les.
- Específicament, cal desenvolupar estratègies per disminuir la infrarepresentació d'alguns perfils poblacionals.
- Per altra banda, com a professionals, els estereotips o prejudicis que podem tenir sobre persones o col·lectius humans concrets també afectaran les nostres intervencions. Cal doncs ser conscients de com condicionaran de forma directa la nostra capacitat de veure, detectar, nombrar i abordar situacions i problemàtiques
- **Ens cal un coneixement ajustat del territori i de les seves especificitats i singularitats**, per adequar al màxim les intervencions. Per exemple, cal saber si existeixen altres projectes que tenen el mateix objectiu que els propis per evitar solapaments.
- En aquesta línia, s'ha de tenir en compte que al territori es realitzen moltes actuacions, i que s'ha de confiar i validar la feina realitzada pels agents que ja hi són presents. De vegades caldrà treballar de forma flexible, reforçant projectes que estan funcionant, i que potser no sempre compleixen els requisits definits des de l'ASPB.

2. Checklist de preguntes útils quan treballem aquest tema

1. De quina manera s'ha decidit qui serà el públic diana?
Com s'ha construït i fixat qui ha de ser el públic diana?
2. Qui ho ha pensat/decidit?

Qui ha participat d'aquesta definició?
Hi ha estat implicada la població diana?

3. Volem que participi la població diana al disseny de les activitats?
Quins mecanismes posarem en marxa perquè la població diana participi a les taules on es dissenya el projecte?
4. Tenim coneixement específic sobre el públic-diana al territori concret on intervindrem, tenint en compte les seves especificitats i heterogeneïtat?
5. Qui ens dona la informació sobre les necessitats i les capacitats de la població diana? Com es pot diversificar?
6. Coneixem i tenim en compte les discriminacions encreuades que viuen persones del públic diana?
7. Coneixem els públics amb més rang i amb menys rang del territori?
Ho tenim en compte en el desenvolupament de l'actuació?
Contemplem també com a "públic diana" persones, grups o estructures que exerceixen poder o discriminació, i sobre qui ens podem plantejar intervenir?
8. Quines implicacions (en les relacions, dinàmiques,...) pot tenir la desigualtat de poder entre els equips professionals de l'ASPB i el públic-diana?
9. En l'estratègia de difusió, de quina manera els materials comunicació i captació atenen la diversitat del públic diana? (en quant a representació, etc.) Qui pot no sentir-se interpel·lat/da, representat/da, etc.?
10. El meu públic diana és similar que el d'altres projectes/equipaments? Com treballarem plegades per evitar solapaments i optimitzar els recursos ?

3. Recursos

- Guia "Participació inclusiva amb perspectiva interseccional" per la Diputació de Barcelona (QSL Serveis Culturals) - *Pendent de publicació*
- Canadian Research Institute for the Advancement of Women (2021), *A Guide to Building Feminist Interseccional Solidarity*, Ottawa: ON Canadian Research Institute for the Advancement of Women.
[https://www.criaw-icref.ca/images/userfiles/files/IntFemSol\(1\).pdf](https://www.criaw-icref.ca/images/userfiles/files/IntFemSol(1).pdf)
- CAWI (2015). *Advancing Equity and Inclusion. A Guide for Municipalities*. Ottawa: City for All Women Initiative.
https://www.peiwomeningovernment.ca/sitefiles/Documents/advancing-equity-inclusion_2015.pdf

4. Llista operativa de verificació per a la definició de la població diana

Criteris d'acompliment (Sí/no)	Descripció
<ul style="list-style-type: none"> ☐ S'ha definit el públic diana de forma participada ☐ S'han posat en marxa mecanismes perquè la població diana participi a les taules on es dissenya el projecte ☐ Tenim coneixement específic sobre el públic-diana al territori concret on intervindrem, tenint en compte les seves especificitats i heterogeneïtat ☐ Tenim fonts diverses sobre les necessitats i les capacitats de la població diana ☐ Coneixem i tenim en compte les discriminacions encreuades que viuen persones del públic diana ☐ Coneixem els públics amb més rang i amb menys rang del territori ☐ Considerem aquesta informació en el desenvolupament de l'actuació ☐ Contemplem també com a "públic diana" persones, grups o estructures que exerceixen poder o discriminació ☐ Sabem quines implicacions (en les relacions, dinàmiques,...) pot tenir la desigualtat de poder entre els equips professionals de l'ASPB i el públic-diana ☐ En l'estratègia de difusió, els materials comunicació i captació atenen la diversitat del públic diana ☐ Si el meu públic diana és similar que el d'altres projectes/equipaments, posarem en marxa estratègies per evitar solapaments i optimitzar els recursos 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Quins mecanismes: ☐ Quines fonts: ☐ Quines discriminacions: ☐ Quins públics: ☐ De quina manera: ☐ De quina manera: ☐ Quines implicacions: ☐ De quina manera: ☐ Quines estratègies:

6. Referències bibliogràfiques

Bishop, I. (2019). No al Whitewash/Blanqueamiento de Marsha P Johnson.

Crenshaw, Kimberlé (1989). De marginalising the intersection of race and sex. A black feminist critique of antidiscrimination doctrine, feminist theory and antiracist politics. *University of Chicago Legal Forum*, 8, 138-167.

Crenshaw, Kimberlé (1991). Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics, i Violence contra Women of Color. *Stanford Law Review*, 43(6), 1241-1299.

Fraser, Nancy (1996). Social Justice in the Age of Identity Politics: Redistribution, Recognition and Participation

Hill Collins, P. i Bilge, S. (2019). *Interseccionalidad*. Madrid: Morata.

Nayak, S.; Montenegro, M.; i Pujol, J. (2018). "Conclusion: Contextual intersectionality: A conversation". A S. Nayak & R. Robbins (Eds.), *Intersectionality*

Prieto, R.; Alberich, N.; Ndiaye, A.; Zabala, A.; Abelló, J. (2019) «Diversitat, desigualtat i inclusió» del *Curs sobre polítiques locals de joventut 2019-2020*.

Quijano, A. (2009) "Colonialidad del Poder y Des/Colonialidad del Poder"

Yuval-Davis, N. (2017). Situated intersectionality and the meanings of culture: O(s) sentido(s) da(s) cultura(s). Consello da Cultura Galega.